

Nr 138.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående viss ändring i för statens pensionsanstalt gällande stat; given Stockholms slott den 21 februari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Cl. Lindskog.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 21 februari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Departementschefen, statsrådet Lindskog anför härefter:

I nu gällande stat för statens pensionsanstalt, vilken av riksdagen godkänts i skrivelse den 11 mars 1927, nr 64, och som slutar på ett belopp av 118,000 kronor, ingår en anslagspost å 42,000 kronor till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare. I detta sammanhang torde jag få erinra, att pensionsanstaltens förvaltningskostnader helt bestridas med under anstaltens förvaltning stående medel och alltså icke till någon del belasta budgeten.

Ang. viss
ändring i
för statens
pensions-
anstalt gäl-
lande stat.

I skrivelse den 29 november 1929 har nu statens pensionsanstalt hemställt, att Kungl. Maj:t måtte i proposition till 1930 års riksdag föreslå, att det i staten för statens pensionsanstalt uppförda bestämda anslaget: avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare å 42,000 kronor måtte tills vidare höjas till 46,000 kronor.

Till stöd för denna sin framställning har anstalten anfört huvudsakligen följande:

Enligt den specifikation, som finnes intagen i propositionen nr 86/1927, sid. 9, uppgå avlöningarna till pensionsanstaltens icke-ordinarie befattningshavare i respektive lägsta löneklasser till 37,722 kronor. För uppflyttningar i högre löneklass har vid lönestatens fastställande härtill lagts en summa av cirka 4,000 kronor, varigenom anslagsposten bragts upp i ett till 42,000 kronor avrundat belopp.

Under budgetåren 1927/1928 och 1928/1929 togos av anslaget i anspråk respektive 40,161 kronor 2 öre och 40,271 kronor 99 öre, vadan återstodo besparade belopp av ungefär respektive 1,800 kronor och 1,700 kronor. Under budgetåret 1929/1930 blir anslaget ytterligare utnyttjat med omkring 1,120 kronor med hänsyn till uppflyttningar i högre löneklass. Det skulle således möjligen kunna räknas med, att utgiften å anslaget under detta budgetår håller sig inom ett belopp av ungefär 41,400 kronor och att således å anslaget kan uppstå en besparing av ungefär 600 kronor. Huruvida i verkligheten en sådan besparing eller över huvud taget någon besparing alls kan uppstå är dock delvis beroende på faktorer, som ej kunna på förhand beräknas, exempelvis inträffande sjukdomsfall bland den icke-ordinarie personalen och därav föranledd nödvändighet att anlita extra biträden.

Under de närmaste åren förestående uppflyttningar i högre löneklass komma att medföra en utgiftsökning i runda tal av 500 kronor från och med budgetåret 1930/1931, ytterligare 950 kronor från och med budgetåret 1931/1932 och ytterligare 1,220 kronor från och med budgetåret 1932/1933. Dessutom kan, med hänsyn till en allt fort på riksräkenskapsverkets prövning beroende fråga om den löneklass, i vilken anstaltens matematiker bort avlönas sedan den 1 juli 1927, pensionsanstalten bliva skyldig att till denne tjänsteman utgiva avlöningsskillnad, uppgående till 456 kronor mera per år, än anstalten sedan nämnda dag till honom utgivit samt under den närmaste treårsperioden fortfarande skulle hava att till honom utgiva. För mötande av denna eventuella utgift torde, i vad den belöper sig på budgetåren 1927/1928 och 1928/1929, få tagas i anspråk de för dessa år uppkomna besparingar. För budgetåret 1929/1930 kan anslaget tänkas förslå för avlöningsfyllnaden, i den mån den avser samma tidrymd. För de följande budgetåren tillkomme en ytterligare utgift av 456 kronor per år.

Av det ovanstående framgår, att utgifterna å anslaget i fråga kunna tänkas under nedannämnda budgetår ungefärligen bliva: 1930/1931 41,900 kronor, 1931/1932 42,850 kronor och 1932/1933 44,070 kronor, eventuellt 456 kronor mera under varje budgetår. Anslaget kan således redan från och med budgetåret 1930/1931 befinnas otillräckligt och synes komma att från och med näst därpå följande budgetår understiga behovet.

En höjning av anslaget redan från och med budgetåret 1930/1931 är således av behovet påkallad.

I detta sammanhang får pensionsanstalten jämväl hemställa om åtgärd i en annan angelägenhet, som är av vikt för anstalten.

De arbetsuppgifter, som åligga pensionsanstaltens matematiska avdelning, äro numera på grund av göromålets ständiga ökning av den omfattning, att till förfogande ställda arbetskrafter icke förslå för uppgifternas skötande.

Såsom enda tjänstebitråde hos matematikern är anställd den i ovan nämnda specifikation upptagne halvtidsamanuens i lönegrad 12. Någon annan arbetskraft har ej kunnat för detta ändamål disponeras, dels emedan övriga befattningshavare äro fullt upptagna av sina uppgifter, dels jämväl av det skäl, att ett verksamt bitråde åt matematikern ej kan lämnas av annan än den, som har väsentligen samma kompetens som denne, således behörighet såsom aktuarie hos livförsäkringsbolag.

Men blott halvtidshjälp åt matematikern har visat sig otillräcklig, och amanuensens ifråga har måst helt utnyttjas, varigenom dock ej kunnat förhindras, att balansen av ärenden på matematikerns avdelning ökats. För att åtminstone formellt bibehålla befattningens karaktär av halvtidstjänst har pensionsanstalten valt den utväg att låta befattningshavaren åtnjuta, förutom halv avlöning i sin löneklass, viss timpenning för tre och en halv timmars övertidsarbete. På sådant sätt har denne amanuens avlönats allt sedan den 1 juli 1927, då lönestaten trädde i kraft.

Det är tydligt, att en dylik avlöningsform för en påtagligen så behörlig tjänsteman är otillfredsställande ur såväl verkets som tjänstemannens synpunkt. Pensionsanstalten kan icke påräkna att under dylika villkor få någon längre tid behålla en tjänsteman på denna post. Med hänsyn till anstaltens konstaterade behov att fullt utnyttja honom synes riktigt, att han avlönas såsom heltidsamanuens, och med avseende å kompetensvillkor och åligganden måste anses befogat, att han härvid placeras i åtminstone lika hög lönegrad som anstaltens övriga amanuenser, således lönegrad 16, varmed följer en begynnelselön av 4,104 kronor. Detta skulle för nuvarande befattningshavaren, som i timpenning åtnjuter ungefär 1,700 kronor för år, innebära en reel avlöningsförbättring, oavsett dyrtidstillägg, av omkring 750 kronor (timpenningen har jämlikt kungörelsen den 26 juni 1925, nr 357, 7 §, utgått med 1 krona 95 öre per timme, således med 6 kronor 82 öre per arbetsdag.)

Timpenningen har utgått från det anslag, varom ovan talats, och är således inräknad i de utgifter under anslaget, med vilka i det föregående räknats.

Pensionsanstalten får således föreslå, att anslaget bestämmes till sådant belopp, att det lämnar tillgång jämväl till befattningens avlönande såsom heltidstjänst i lönegrad 16. Detta ändamål skulle kunna vinnas, om härför beräknades en utgift av omkring 750 kronor.

Om således till ovan beräknade utgift för budgetåret 1932/1933 44,070 kronor läggas dels nyssnämnda belopp 750 kronor och dels det belopp 456 kronor, som eventuellt kan tillkomma matematikern, stiger utgiftssumman till omkring 45,300 kronor. För att anslaget skall förslå för de närmaste tre åren, synes det lämpligen böra höjas till ett uppåt avrundat belopp av 46,000 kronor.

Det bör måhända i detta sammanhang erinras, att avlöningen till de i specifikationen upptagna icke-ordinare tjänstemännen skulle, därest de samtliga vore uppflyttade i högsta respektive löneklasser, uppgå till sammanlagt 48,621 kronor. Härvid har för den amanuens, om vilken ovan nämnts,

räknats endast med hans avlöning enligt specifikationen, ej med någon timlön därutöver. Räknas det med avlöning för honom såsom heltidsamanuens i lönegrad 16, ökas summan till 52,122 kronor.

Över denna framställning har statskontoret den 1 februari 1930 avgivit utlåtande och därvid anført:

Mot den föreslagna ändringen av en halvtidsamanuensbefattning i 12:e lönegraden till en heltidsamanuensbefattning i 16:e lönegraden har statskontoret intet att erinra. Såsom direktionen över statens pensionsanstalt framhållit, skulle ett genomförande av en dylik ändring endast kräva en merkostnad av omkring 750 kronor årligen.

Utgifterna under budgetåret 1928/1929 å den i anstaltens stat upptagna anslagsposten å 42,000 kronor till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare, hava endast uppgått till 40,271 kronor 99 öre och de av direktionen väntade ökade utgifterna hänföra sig, fränsett förberörda belopp å 750 kronor, till kostnader för avlöningsförhöjningar. Statskontoret vill i anledning härav erinra, att under senare år en stor del av anslagsposterna till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare, med hänsyn till svårigheten att beräkna kostnaderna för avlöningsförhöjningar, blivit förslagsvis beräknade. En liknande anordning synes lämpligen böra vidtagas beträffande statens pensionsanstalt, därvid de i brev den 1 juni 1928 meddelade föreskrifter i fråga om riksräkenskapsverkets avlöningsstat torde kunna tjäna såsom föredöme.

De fastställda grundavlöningsarna till extra ordinarie tjänstemän vid anstalten uppgå till 37,722 kronor, vilket belopp överstiger de verkliga utgifterna under år 1929 för dylika grundavlönningar samt för avlöning till extra befattningshavare, tillfällig personal, renskrivning, övertidsersättning m. m. Även med beräkning av ovanberörda merutgift å 750 kronor torde det vara tillräckligt, om för grundavlönningar för extra ordinarie tjänstemän, extra befattningshavare och tillfällig personal, övertidsersättning, renskrivning m. m. beräknas ett belopp av 38,600 kronor. Utan höjning av nu ifrågasvarande i anstaltens stat upptagna anslagspost å 42,000 kronor skulle alltså för avlöningsförhöjningar till extra ordinarie tjänstemän, läkarvård jämte läkemedel och dylikt samt begravningshjälp till sådan personal återstå ett belopp av 3,400 kronor, vilket torde vara tillfyllest. Statskontoret anser därför, att annan ändring i anstaltens stat ej är erforderlig än att anslagsposten å 42,000 kronor till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare upptages såsom förslagsanslag. Härtill torde dock krävas riksdagens medgivande.

Departement-
schefen.

I likhet med statskontoret anser jag det icke nödvändigt, att nu någon höjning sker av ifrågasvarande anslagspost å 42,000 kronor. Däremot synes det vara erforderligt att vidtaga sådan anordning, att statens pensionsanstalt må kunna bestrida de ökade kostnader för icke-ordinarie befattningshavare hos anstalten, som främst förorsakas av ifrågasvarande befattningshavares regelbundet återkommande uppflyttning i högre löneklass.

I sådant hänseende finner jag den lämpligaste åtgärden vara den av statskontoret förordade, varigenom den nu av bestämt anslags natur varande anslagsposten å 42,000 kronor till avlöningar till icke-ordinarie befattnings-

havare skulle uppdelas i två poster, den ena, med ett belopp av 38,600 kronor, av bestämt anslags natur och avsedd för grundavlöningar till icke-ordinarie tjänstemän, extra befattningshavare och tillfällig personal, övertidsersättning, renskrivning m. m., och den andra, med ett belopp av 3,400 kronor, av förslagsanslags natur och avsedd för bestridande av kostnaderna för avlöningsförhöjningar till icke-ordinarie tjänstemän, läkarvård jämte läkemedel och dylikt samt begravningshjälp till sådan personal.

I enlighet med detta förslag skulle det nu i staten ingående anslaget å 42,000 kronor betecknas såsom förslagsanslag. I övrigt föranleder förslaget inga ändringar i den för pensionsanstalten gällande staten.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,¹

att för ändamål, som av mig i det föregående angivits, den i staten för statens pensionsanstalt uppförda anslagsposten å 42,000 kronor till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare må från och med den 1 juli 1930 erhålla förslagsanslags natur.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Em. G:son Bergman.
